

Chính sách hướng Nam Mới của Hàn Quốc

Nguyễn Duy Lợi*

Nhận ngày 10 tháng 8 năm 2022. Chấp nhận đăng ngày 21 tháng 9 năm 2022.

Tóm tắt: Chính quyền Tổng thống Hàn Quốc Moon Jae-in đã đề ra Chính sách hướng Nam Mới (NSP) và chính thức công bố tại Indonesia vào tháng 11 năm 2017, nhằm thúc đẩy quan hệ nhiều mặt với Hiệp hội các Quốc gia Đông Nam Á (ASEAN) và Ấn Độ, những nước nằm ở phía nam của Hàn Quốc. NSP gồm ba trụ cột chính, đó là “Con người”, “Thịnh vượng” và “Hòa bình” (3P) để đẩy mạnh và làm sâu sắc hơn quan hệ của Hàn Quốc với các nước phía nam nói trên. Sáng kiến chính sách này được theo đuổi trong chiến lược rộng lớn hơn của chính phủ Tổng thống Moon Jae-in hướng đến xây dựng một cộng đồng hòa bình, thịnh vượng, lấy phát triển con người làm trung tâm và cùng chia sẻ trách nhiệm ở Đông Á. Bài viết này¹ nhằm tìm hiểu, phân tích bối cảnh ra đời, nội dung và một số kết quả thực hiện chính sách NSP.

Từ khóa: Chính sách hướng Nam Mới, kinh tế, ASEAN, Việt Nam.

Phân loại ngành: Kinh tế học

Abstract: The administration of the President of the Republic of Korea (ROK, or South Korea) Moon Jae-in launched the New Southern Policy (NSP), officially announcing it in Indonesia in November 2017, aiming to promote multifaceted relations with the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) and India, which are located to the south of the ROK. The policy consists of three main pillars, namely “People”, “Prosperity” and “Peace” (3Ps) to promote and deepen South Korea's relations with the southern countries. This policy initiative is pursued in the broader strategy of President Moon Jae-in's government towards building a peaceful, prosperous and people-centred community with shared responsibility in East Asia. This article aims to study and analyse the context of the creation, the content and some results of the implementation of the policy.

Keywords: New Southern Policy, economy, ASEAN, Vietnam.

Subject classification: Economics

1. Giới thiệu

Thập kỷ thứ hai của thế kỷ XXI, bối cảnh quốc tế mới khiến Hàn Quốc đứng trước nhiều khó khăn và thách thức, nhiều rủi ro bất ổn khó lường. Chính quyền của Tổng thống Moon Jae-in đã có nhiều sáng kiến chính sách đối ngoại mới nhằm tái cân bằng kinh tế trong nước và thúc đẩy quan hệ ngoại giao với các nước trong khu vực. Cùng với những nỗ lực trong chính sách đối ngoại để xây dựng một nền hòa bình lâu dài trên Bán đảo Triều Tiên thông qua phi hạt nhân hóa hoàn toàn, chính phủ của Tổng thống Moon Jae-in cũng đã đề xuất và đang thực hiện các chính sách đối ngoại quan trọng khác mà ông đã hứa trong chiến dịch tranh cử, gồm xây dựng “Bản đồ kinh tế mới của Bán đảo Triều Tiên” và “Tầm nhìn kinh tế cho Bán đảo Triều Tiên hòa bình” bằng cách củng cố

* Tạp chí Khoa học xã hội Việt Nam, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam.

Email: loinguyen_duy@hotmail.com

¹ Bài viết là sản phẩm của Đề tài khoa học cấp Bộ 2021-2022 “Chính sách hướng Nam Mới của Hàn Quốc: Tác động và hàm ý chính sách cho Việt Nam” do Viện Nghiên cứu Đông Bắc Á chủ trì.

quan hệ hợp tác chặt chẽ hơn với các nước láng giềng thông qua Chính sách hướng Bắc Mới (NNP) và NSP. NNP xây dựng mối liên kết kinh tế mạnh mẽ hơn của Hàn Quốc với các nước phía Bắc gồm Nga, Mông Cổ và các nước Trung Á. NSP tập trung đẩy mạnh và làm sâu sắc hơn quan hệ của Hàn Quốc với các nước phía nam gồm ASEAN và Ấn Độ. Hai sáng kiến khu vực này, với tư cách là các trụ cột thịnh vượng kinh tế, gắn chặt với mục tiêu xây dựng Bán đảo Triều Tiên hòa bình và Bản đồ kinh tế mới của Bán đảo Triều Tiên và một “Cộng đồng chia sẻ trách nhiệm Đông Bắc Á cộng” (NEAPC).

2. Bối cảnh ra đời Chính sách hướng Nam Mới

Ngay sau khi nhậm chức vào tháng 5 năm 2017, Tổng thống Moon Jae-in đã tuyên bố NSP nhằm nâng cao quan hệ ASEAN và Ấn Độ lên mức tương đương với bốn cường quốc là Mỹ, Trung Quốc, Nhật Bản và Nga, và phá vỡ đặc phái viên tới một số nước ASEAN như Philippines, Indonesia và Việt Nam. Đây là một cột mốc lịch sử đánh dấu lần đầu tiên Hàn Quốc cử Đặc phái viên của Tổng thống tới các quốc gia ngoài bốn cường quốc là Mỹ, Trung, Nga và Nhật. Điều này thực sự đánh dấu khởi đầu mới cho quan hệ ASEAN - Hàn Quốc. Vào tháng 11 năm 2017, Tổng thống Moon Jae-in tuyên bố ra mắt NSP và công bố tầm nhìn “Cộng đồng tương lai ASEAN - Hàn Quốc” nhân chuyến thăm Indonesia và Philippines. NSP, theo các nguyên tắc cốt lõi gồm 3 trụ cột chính-3P; 1) một “cộng đồng mọi người”, nơi mọi người kết nối; 2) một “cộng đồng thịnh vượng” phát triển mạnh mẽ thông qua hợp tác kinh tế có đi có lại; 3) một “cộng đồng hòa bình” đóng góp vì hòa bình ở châu Á thông qua hợp tác an ninh. Hàn Quốc đã và đang phát triển mối quan hệ đôi bên cùng có lợi với ASEAN trong các lĩnh vực khác nhau kể từ khi thiết lập quan hệ đối tác đối thoại năm 1989. NSP đã được công bố trong quá trình phát triển quan hệ này, có tính đến tầm quan trọng chiến lược ngày càng tăng của ASEAN, đa dạng hóa các chính sách đối ngoại của Hàn Quốc, đánh giá và phản ánh các chính sách trong quá khứ của ASEAN.

ASEAN là một trong những trọng tâm chính của NSP. ASEAN đã và đang xây dựng cộng đồng bao gồm 3 trụ cột trong các lĩnh vực chính trị - an ninh, kinh tế, văn hóa xã hội từ cuối năm 2015 với phương châm “Một tầm nhìn, một bản sắc, một cộng đồng”. Điều này phản ánh mục tiêu hòa bình và thịnh vượng mà ASEAN mang lại cho khu vực kể từ khi thành lập năm 1967. ASEAN, với dân số khoảng 660 triệu người và tổng sản phẩm quốc nội (GDP) là 3 nghìn tỷ USD, đã trở thành một khu vực năng động với nền tảng vững chắc thúc đẩy tăng trưởng kinh tế. Ngoài ra, vị trí tầm có quan trọng chiến lược của kết nối châu Á - Thái Bình Dương và Ấn Độ Dương.

Trong bối cảnh cạnh tranh chiến lược giữa các cường quốc ngày càng tăng, Hàn Quốc đã cố gắng mở rộng quan hệ ngoại giao của mình thông qua việc đa dạng hóa chính sách đối ngoại, không chỉ tập trung vào bốn cường quốc gồm Mỹ, Trung, Nga và Nhật như trước kia. NSP của Hàn Quốc coi ASEAN là điểm đến quan trọng sau khi nền kinh tế nước này bị ảnh hưởng nặng nề do tranh chấp với Trung Quốc liên quan đến việc lắp đặt hệ thống phòng thủ tầm cao (THAAD) vào năm 2016. Theo tầm nhìn chính sách đối ngoại của chính quyền Moon Jae-in, NSP không phải là một chính sách độc lập riêng biệt mà gắn chặt với mục tiêu hướng đến các khu vực Viễn Đông và Âu - Á để tạo ra “trụ cột thịnh vượng”, sau đó sẽ được kết nối với trụ cột hòa bình của Đông Bắc Á để thúc đẩy “Cộng đồng Đông Bắc Á cộng”.

Ngoài ra, Hàn Quốc không duy trì được sự nhất quán trong chính sách ASEAN của mình do những thay đổi trong chính phủ. Quan hệ Hàn Quốc với ASEAN phát triển trong bối cảnh chính sách đối ngoại của Hàn Quốc không được nhìn nhận là độc lập, mà chịu ảnh hưởng lớn của bộ tứ

quyền lực gồm Mỹ, Trung, Nga và Nhật trong việc giải quyết các vấn đề của Hàn Quốc. Do đó, việc Hàn Quốc điều chỉnh theo hướng tập trung vào ASEAN với việc ra mắt NSP được đón nhận và đánh giá là kịp thời vì NSP có tầm nhìn chiến lược và hướng đến tạo ra một cộng đồng thịnh vượng và lấy con người làm trung tâm.

3. Nội dung Chính sách hướng Nam Mới

Trung Quốc có “Sáng kiến Vành đai và Con đường” (BRI), Ấn Độ có “Chính sách Hành động hướng Đông”, Nhật Bản cùng với Hoa Kỳ và Úc có tầm nhìn “Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương”, Đài Loan (Trung Quốc) có Chính sách phương Nam mới và Chính quyền Moon Jae-in ở Hàn Quốc có Chính sách hướng Nam mới (NSP). NSP được công bố tại Indonesia vào tháng 11 năm 2017, nhằm thúc đẩy quan hệ nhiều mặt với Hiệp hội các Quốc gia Đông Nam Á (ASEAN) và Ấn Độ - những nước nằm ở phía nam của Hàn Quốc. Cùng với NSP, Tổng thống Moon Jae-in đã ban hành NNP với các cam kết ngoại giao và kinh tế sâu rộng, với mục đích tăng cường quan hệ với Triều Tiên, Nga, Mông Cổ và các nước ở Trung Á. Nội dung cụ thể của NSP được Ủy ban Tổng thống về NSP ban hành gồm ba trụ cột, đó là “Con người”, “Thịnh vượng” và “Hòa bình” với 16 nhiệm vụ chính sách (bảng 1).

NSP nhằm mục đích thúc đẩy, mở rộng phạm vi và nâng tầm quan hệ hợp tác quan hệ với các nước phía Nam Hàn Quốc nhằm đa dạng và cân bằng hơn trong quan hệ với Hoa Kỳ và Trung Quốc. Do đó, tầm nhìn của NSP có thể được tóm tắt như một chính sách đối ngoại chiến lược theo đuổi lợi ích thiết thực của quốc gia cùng với bốn đối tác ngoại giao lớn truyền thống (Mỹ, Trung Quốc, Nhật Bản, Nga) và các nước khu vực phía Nam, dựa nhiều hơn vào các hình thức ngoại giao cân bằng. Đây là nỗ lực mới để đưa các nước ASEAN và Ấn Độ vào trung tâm của chương trình nghị sự chính sách đối ngoại của Hàn Quốc, mà trước đó chủ yếu bị chi phối bởi vấn đề Bán đảo Triều Tiên và vai trò của bốn cường quốc Mỹ, Trung Quốc, Nhật Bản, Nga. Tổng thống Moon Jae-in đã công bố NSP trong chuyến thăm Indonesia, Việt Nam và Philippines dự Hội nghị cấp cao Diễn đàn Hợp tác Kinh tế châu Á - Thái Bình Dương (APEC) 2017 và các cuộc họp Hội nghị cấp cao ASEAN + 3 và Đông Á (EAS) 2017.

Nội dung cốt lõi trong NSP của Hàn Quốc nhấn mạnh đến việc xây dựng cộng đồng gồm 3 chữ P: Cộng đồng vì con người (People), cộng đồng thịnh vượng (Prosperity), và cộng đồng hòa bình (Peace) trong đó: i) Cộng đồng vì con người hướng tới mục đích gia tăng sự hiểu biết lẫn nhau thông qua việc mở rộng trao đổi trên các lĩnh vực văn hóa, xã hội và giáo dục, du lịch,... ; ii) Cộng đồng thịnh vượng hướng tới việc xây dựng cơ sở cho sự hợp tác cùng có lợi, hợp tác kinh tế hướng tới tương lai thịnh vượng chung; iii) Cộng đồng hòa bình hướng tới việc xây dựng môi trường hoà bình và an toàn trong khu vực.

Tuy nhiên, việc thực hiện NSP hiện có nhiều thách thức như: i) Lộ trình NSP chưa được công bố một cách hệ thống và có tổ chức để không chỉ người dân Hàn Quốc mà cả các quốc gia ở khu vực ASEAN, trong đó có Việt Nam, biết, tin tưởng và ủng hộ chính sách này; ii) Thiếu những nỗ lực để tăng cường sự hiểu biết lẫn nhau của người dân Hàn Quốc, Việt Nam và ASEAN, Ấn Độ về chính sách này; iii) Thương mại và đầu tư gần đây của Hàn Quốc - ASEAN tập trung chủ yếu vào Việt Nam, trong khi NSP là một chiến lược nhằm đa dạng hóa nền kinh tế và quan hệ đối ngoại của khu vực ASEAN và Ấn Độ,...

Bảng 1: Ba trụ cột và 16 nhiệm vụ của NSP.

3P	Nhiệm vụ
Con người (P)	<ul style="list-style-type: none"> i. Tăng số lượng người đi du lịch giữa Hàn Quốc và các nước NSP. ii. Mở rộng giao lưu văn hóa hai chiều. iii. Hỗ trợ nâng cao năng lực nguồn nhân lực. iv. Cung cấp hỗ trợ để tăng cường năng lực hành chính và quản trị công. v. Thúc đẩy quyền của người nhập cư (người lao động) thông qua việc tăng cường bảo vệ. vi. Nâng cao chất lượng cuộc sống.
Thịnh vượng (P)	<ul style="list-style-type: none"> i. Tăng cường các khuôn khổ thể chế để thúc đẩy thương mại và đầu tư. ii. Tham gia vào các dự án cơ sở hạ tầng để cải thiện khu vực kết nối. iii. Hỗ trợ các doanh nghiệp vừa và nhỏ thâm nhập thị trường nước ngoài. iv. Nâng cao năng lực tăng trưởng thông qua các công nghệ “thông minh” và các ngành công nghiệp mới. v. Phát triển các mô hình hợp tác tùy chỉnh phục vụ nhu cầu của quốc gia đối tác.
Hòa bình (P)	<ul style="list-style-type: none"> i. Tăng số lượng hội nghị thượng đỉnh và trao đổi cấp cao. ii. Thúc đẩy hợp tác nhằm mang lại hòa bình và thịnh vượng cho Bán đảo Triều Tiên. iii. Tăng cường hợp tác quốc phòng và công nghiệp quốc phòng. iv. Chung tay ứng phó với khủng bố, các mối đe dọa an ninh mạng và hàng hải trong khu vực. v. Tăng cường khả năng ứng phó khẩn cấp của các quốc gia mục tiêu NSP.

Nguồn: Tác giả tổng hợp từ *Korea New southern policy information Booklet* của Ủy ban Tổng thống về Chính sách hướng Nam.

Ba năm kể từ khi thực hiện NSP, có thể thấy những lợi ích đáng kể mà chính sách này mang lại. Đó là những chuyến thăm của Tổng thống Moon Jae-in tới tất cả các nước phía nam của Hàn Quốc, thành lập Liên đoàn Kinh doanh cho các nước ASEAN và Ấn Độ và hội nghị kinh doanh ASEAN - Ấn Độ, tăng số lượng các nhà ngoại giao làm việc tại cơ quan đại diện ngoại giao của Hàn Quốc tại ASEAN và Bộ Ngoại giao Hàn Quốc (MOFA) tăng thêm quyền cho vụ hợp tác ASEAN. Ngoài ra còn có việc thành lập Lực lượng đặc nhiệm Hàn Quốc về Kết nối ASEAN và tổ chức Hội nghị thượng đỉnh khởi nghiệp ASEAN - Hàn Quốc đầu tiên, Hội nghị Bộ trưởng Cơ sở hạ tầng ASEAN - Hàn Quốc, Triển lãm Đổi mới ASEAN - Hàn Quốc, và Hội nghị thượng đỉnh về đổi mới văn hóa ASEAN - Hàn Quốc. Về kinh tế, đã có sự mở rộng đáng kể về thương mại, đầu tư, du lịch và hỗ trợ phát triển chính thức (ODA) cho các nước NSP. Hai năm sau khi NSP được công bố, khối lượng thương mại ASEAN - Hàn Quốc đã tăng 37% vào năm 2019 (160 tỷ USD). NSP đặt mục tiêu thương mại song phương đạt 200 tỷ USD vào cuối năm 2020 (Aaron Jed Rabena, 2021).

Về đầu tư, đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI) của Hàn Quốc vào ASEAN đã ghi nhận mức tăng 90% trong năm 2019 so với chỉ 5 tỷ USD vào năm 2017. ASEAN đã liên tục trở thành điểm đến đầu tư ra nước ngoài lớn thứ ba của Hàn Quốc sau Hoa Kỳ và Liên minh châu Âu. Về mối quan hệ, các doanh nghiệp Hàn Quốc đăng ký mới tại ASEAN tăng 21,6% (đạt 1393 doanh nghiệp) trong năm 2019. ODA của Hàn Quốc cho sáu nước ASEAN (Lào, Myanmar, Việt Nam, Campuchia, Indonesia, Philippines) sẽ tăng gấp đôi vào năm 2023 là 457,88 triệu USD (so với mức 2018). Về du lịch, khách du lịch Hàn Quốc đến ASEAN tăng 33% trong năm 2019 từ mức 7,8 triệu năm 2017. ASEAN cũng

tiếp tục là điểm đến du lịch phổ biến nhất đối với người Hàn Quốc trong năm 2019. Ngược lại, khách du lịch ASEAN đến Hàn Quốc tăng 28% trong giai đoạn 2017-2019. Đối với Ấn Độ - Hàn Quốc, thương mại hai chiều đã mở rộng, tăng lên 21,491 tỷ USD vào năm 2018 từ con số 20 tỷ USD năm 2017. Mục tiêu là thương mại song phương đạt 50 tỷ USD vào năm 2030. Đầu tư FDI của Hàn Quốc vào Ấn Độ cũng tăng lên 6 tỷ USD vào năm 2019 từ chỉ 1,05 tỷ USD vào năm 2017. Đáng chú ý là vào năm 2019, Trung tâm Khởi nghiệp Ấn Độ - Hàn Quốc đã được ra mắt (The Presidential Committee on New Southern Policy, 2021).

Với những cam kết toàn diện này, có thể nói rằng ASEAN và Ấn Độ đang dần trở thành “hai địa bàn lớn” bổ sung trong tính toán quan hệ đối ngoại của Hàn Quốc. Trong bối cảnh đó, Tổng thống Moon Jae-in đã công bố phiên bản cải tiến của NSP dưới dạng “NSP Cộng” vào tháng 11 năm 2020. NSP là một chính sách mở, phát triển phù hợp với thực tế và thách thức đang thay đổi nhanh chóng. Chẳng hạn, Trung Quốc liên tục nâng cấp các phiên bản chính sách “Sáng kiến Vành đai và Con đường” (BRI) bằng cách gắn với không gian con đường tơ lụa (Silkroad), bổ sung các yếu tố “Kỹ thuật số”, “Y tế” và “Xanh” vào khái niệm BRI ban đầu. Trung Quốc cũng đã đi trước rất lâu để chính thức hóa BRI bằng cách tổ chức Diễn đàn Vành đai và Con đường định kỳ 6 tháng/lần. Ngoài ra, Hiệp định chung về Thuế quan và Thương mại (GATT) được chuyển thành Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO), Hội nghị Bộ trưởng Quốc phòng ASEAN (ADMM) trở thành ADMM Cộng và có các cuộc đàm phán về Đối thoại An ninh nhóm Tứ giác gồm: Úc, Ấn Độ, Nhật Bản, Hoa Kỳ và đang phát triển thành nhóm Tứ giác Cộng.

Với bảy Sáng kiến của “NSP Cộng”: “Đây là một năm ý nghĩa đánh dấu kỷ niệm 10 năm quan hệ đối tác chiến lược giữa ASEAN - Hàn Quốc. Hàn Quốc đã nâng cấp và đưa ra Chính sách NSP Cộng, cho thấy tầm nhìn và kết quả của NSP đã mang lại lợi ích cho cả ASEAN và Hàn Quốc. Đại dịch Covid-19 ảnh hưởng tiêu cực đến nhiều nước, dù mức độ không như nhau, nhưng buộc quốc gia phải hợp tác ứng phó đại dịch. Với sự hợp tác giữa ASEAN và Hàn Quốc, các nước đã và đang ứng phó tốt hơn với cuộc khủng hoảng Covid-19 và những hệ lụy kinh tế xã hội của nó. “Chính sách NSP Cộng” bao gồm bảy sáng kiến thúc đẩy hợp tác, trong đó có “hợp tác toàn diện về sức khỏe cộng đồng” cũng như các kế hoạch chi tiết và cụ thể cho việc triển khai thực tế. Điều này báo hiệu ASEAN đóng vai trò hàng đầu trong việc định hình “kỷ nguyên hậu Covid-19” và hướng đến việc hình thành và phát triển “Cộng đồng lấy con người làm trung tâm vì Hòa bình và Thịnh vượng”. Với những sáng kiến chiến lược này, chúng ta có thể dẫn đầu trong thời kỳ hậu Covid-19 và hiện thực hóa tầm nhìn “cộng đồng hòa bình và thịnh vượng lấy con người làm trung tâm” nhanh hơn (Tổng thống Moon Jae-in, Hội nghị cấp cao ASEAN - Hàn Quốc lần thứ 21, 2020).

Nội dung “NSP Cộng” bổ sung bảy lĩnh vực tác chính với gồm: 1) sức khỏe cộng đồng; 2) giáo dục/ phát triển vốn con người; 3) giao lưu văn hóa; 4) thương mại và đầu tư (ví dụ, kinh nghiệm quản lý, bí quyết công nghệ, khả năng cạnh tranh công nghiệp, cung cấp hỗ trợ tài chính, bảo hiểm, tư vấn); 5) cơ sở hạ tầng nông thôn và đô thị (công nghệ, sản xuất, hậu cần, tiếp thị nông sản và thủy sản, trang trại thông minh, vấn đề môi trường); 6) các ngành công nghiệp tương lai (5G, IOT, AI, công ty khởi nghiệp, thương mại điện tử, công nghệ tài chính (fintech),...); 7) các vấn đề an ninh phi truyền thống như thảm họa môi trường, biến đổi khí hậu, phát triển bền vững tài nguyên biển, bảo vệ môi trường biển.

Những nội dung bổ sung trong chính sách NSP cộng phù hợp với bối cảnh phục hồi sau đại dịch và tái thiết kinh tế, và nhất quán với “chiến lược cường quốc hạng trung” của Hàn Quốc. Đặc biệt, NSP Cộng thúc đẩy hoạt động tích cực của chủ nghĩa đa phương, tạo lập một mạng lưới các quốc gia thân thiện và là nhân tố đóng vai trò quan trọng trong việc định hình cấu trúc an ninh khu vực Đông Á. Vị thế quyền lực hạng trung của Hàn Quốc có thể là yếu tố thúc đẩy

hợp tác khu vực Đông Á. Chính sách NSP cho thấy, Hàn Quốc đặt mục tiêu đóng một vai trò quan trọng hơn trên thế giới và định hình tương lai khu vực. Hàn Quốc có nhiều kinh nghiệm để chia sẻ - đặc biệt là với các quốc gia kém phát triển hơn - nhờ quá trình chuyển đổi từ vai trò nước nhận tài trợ sang nước tài trợ.

4. Một số kết quả của Chính sách hướng Nam Mới

NSP được coi là một trong những chính sách đối ngoại nhất quán của Chính phủ Moon Jae-in. Tổng thống Moon Jae-in đã thúc đẩy triển khai chính sách NSP bằng cách thăm chính thức tất cả mười quốc gia ASEAN trong nửa đầu nhiệm kỳ 5 năm của ông, đăng cai tổ chức Hội nghị thượng đỉnh ASEAN - Hàn Quốc lần thứ 3 nhân kỷ niệm 30 năm chính thức thiết lập quan hệ ASEAN - Hàn Quốc², và khai mạc Hội nghị thượng đỉnh Mê Kông - Hàn Quốc lần thứ nhất³. Tại Hội nghị thượng đỉnh này, các nhà lãnh đạo ASEAN và Hàn Quốc đã thống nhất NSP là một thành tựu lớn trong hợp tác song phương. Các nhà lãnh đạo cũng đánh giá rằng tầm nhìn của NSP phù hợp với việc thực hiện Cộng đồng ASEAN và hai bên sẽ nỗ lực củng cố và nâng cao quan hệ đối tác chiến lược trên tất cả các lĩnh vực⁴.

Chính sách NSP đã mang lại nhiều thành tựu trên các lĩnh vực khác nhau. Trước hết, việc tăng cường cơ sở NSP đã thúc đẩy tăng cường thực thi chính sách phát triển cơ sở hạ tầng mạnh mẽ, gồm từ quy mô tổ chức, nguồn nhân lực, đến ngân sách. Đây là những yếu tố rất quan trọng tạo nên hiệu quả, hệ thống và tính nhất quán trong thực hiện chính sách. Ủy ban Tổng thống về NSP do Cố vấn cho Tổng thống về Kinh tế chủ trì đã được thành lập. Hơn nữa, Văn phòng ASEAN và các vấn đề Đông Nam Á mới được thành lập trong Bộ Ngoại giao; các vấn đề và vị thế của Phái bộ Hàn Quốc tại ASEAN cũng được nâng cao. Cùng với việc tăng cường tổ chức và nguồn nhân lực, ngân sách cho Quỹ Hợp tác ASEAN - Hàn Quốc, Quỹ Hợp tác Mê Kông - Hàn Quốc, Viện trợ Phát triển Chính thức (ODA) cho ASEAN và tài chính cho cơ sở hạ tầng đã tăng lên đáng kể. Quy mô của Quỹ Hợp tác ASEAN - Hàn Quốc đã được tăng từ 7 triệu USD lên 14 triệu USD vào năm 2019. Quy mô của Quỹ Hợp tác Mê Kông - Hàn Quốc đã tăng gấp đôi lên 2 triệu USD vào năm 2019 và tăng lên 3 triệu USD vào năm 2020. Năm 2019, Cơ quan Hợp tác Quốc tế Hàn Quốc (KOICA) thông báo tăng gấp đôi vốn ODA cho sáu quốc gia Đông Nam Á vào năm 2023. Liên minh Kinh doanh Hàn Quốc và Đông Nam Á bao gồm 31 tổ chức, trong đó có Hiệp hội Thương mại Quốc tế Hàn Quốc (KITA), Cơ quan Xúc tiến Đầu tư Thương mại Hàn Quốc (KOTRA) và Phòng Thương mại Hàn Quốc (KCCI) hỗ trợ giới kinh doanh tại Hàn Quốc và ở các nước ASEAN. Ban Kinh doanh Ấn Độ đã được thành lập trong KOTRA để hỗ trợ các doanh nghiệp tư nhân. Trung tâm Nghiên cứu ASEAN - Ấn Độ được thành lập tại Học viện Ngoại giao Quốc gia Hàn Quốc thuộc Bộ Ngoại giao và đã tổ chức hội nghị Đối thoại Chiến lược các cơ quan tham mưu (Think-Tank) hàng năm với đối tác ASEAN (Young-sun Kim, 2021, tr.21).

Hàn Quốc đã chọn khoảng 90 dự án từ mỗi lĩnh vực, dựa trên 3P - các trụ cột về Con người, Thịnh vượng và Hòa bình của NSP và bắt đầu thực hiện ngay sau đó. Mặc dù đại dịch Covid-19

² Đặc biệt, Hàn Quốc đã tổ chức 3 Hội nghị thượng đỉnh Hàn Quốc - ASEAN với 10 đối tác đối thoại của ASEAN, thể hiện nỗ lực thực hiện NSP và sự thiện chí trong chính sách đã được ASEAN đón nhận.

³ Quan hệ Mê Kông - Hàn Quốc đã được nâng từ mức Hội nghị Bộ trưởng Ngoại giao lên cấp Thượng đỉnh vào năm 2019; các nước này đã nhất trí tổ chức Hội nghị thượng đỉnh hàng năm. Hội nghị thượng đỉnh Mê Kông - Hàn Quốc lần thứ nhất đã thông qua Tuyên bố Mê Kông - Sông Hàn về Thiết lập Quan hệ Đối tác vì Con người, Thịnh vượng và Hòa bình, trong đó trình bày cụ thể tầm nhìn và định hướng tương lai của quan hệ đối tác.

⁴ Tuyên bố Tầm nhìn chung ASEAN - Hàn Quốc vì Hòa bình, Thịnh vượng và Đối tác ngày 26/11/2019; Tuyên bố của các đồng Chủ tịch Hội nghị thượng đỉnh Kỷ niệm ASEAN - Hàn Quốc 2019 vào ngày 26/11/2019.

đã gây nhiều khó khăn trong quá trình hợp tác với ASEAN, nhưng năm 2019, nhiều nội dung hợp tác tăng đáng kể do chính phủ Hàn Quốc tích cực, chủ động (The Presidential Committee on New Southern Policy, 2021).

Trong trụ cột “Con người”, Chính phủ Hàn Quốc đã có một loạt các nỗ lực, chẳng hạn như cải thiện hệ thống thị thực, cũng như đưa ra Hiệp định Bầu trời Mở để thúc đẩy giao lưu con người và văn hóa giữa ASEAN và Hàn Quốc. Về trụ cột “Con người” này, các dự án phát triển nguồn lực cũng được mở rộng, bao gồm cả Học bổng Hàn Quốc. Những nỗ lực như vậy đã góp phần to lớn vào việc tăng cường giao lưu văn hóa, cũng như thúc đẩy sự hiểu biết lẫn nhau của nhân dân giữa các bên, đặc biệt là giới trẻ. Kể từ khi khai trương vào năm 2017, Nhà Văn hóa ASEAN tại Busan, Hàn Quốc, đã đóng góp rất nhiều vào việc tăng cường hiểu biết lẫn nhau và tạo điều kiện cho trao đổi văn hóa hai chiều bằng cách giới thiệu nghệ thuật và văn hóa ASEAN tới công chúng. Hàn Quốc là quốc gia duy nhất vận hành trung tâm văn hóa ASEAN giữa các nước ngoài ASEAN. Trung tâm ASEAN - Hàn Quốc, một tổ chức liên chính phủ, cũng thực hiện các dự án hợp tác văn hóa - xã hội hai chiều khác nhau.

Trong trụ cột “Thịnh vượng” cũng đã đạt được nhiều tiến bộ. Về thương mại và đầu tư, thương mại hai chiều đã tăng từ 135,6 tỷ USD năm 2016 lên 156,5 tỷ USD vào năm 2019. ASEAN trở thành đối tác thương mại lớn thứ hai của Hàn Quốc sau Trung Quốc; Đầu tư của Hàn Quốc vào khu vực ASEAN tăng đáng kể từ 5,3 tỷ USD năm 2016 lên 9,5 tỷ USD trong ASEAN 2019 cũng đã nổi lên là khu vực mà Hàn Quốc có số lượng các dự án cơ sở hạ tầng cũng như được coi là một thị trường hấp dẫn cho các công ty tài chính của Hàn Quốc. Quan trọng nhất, năm 2020, đầu tư của Hàn Quốc vào ASEAN cũng như thương mại Hàn Quốc - ASEAN đã không bị ảnh hưởng đáng kể mặc dù khủng hoảng đại dịch Covid-19⁵ tác động mạnh. So sánh khối lượng Thương mại và đầu tư ASEAN - Hàn Quốc hàng năm cho thấy chúng chỉ giảm 4,9% và 4,1%, tương ứng với 143,8 tỷ USD và 9,2 tỷ USD về giá trị. Hơn nữa, tổng tỷ trọng thương mại và đầu tư ASEAN của Hàn Quốc tăng nhẹ từ 14,5% và 15,4% lên 14,7% và 16,7% (Young-sun Kim, 2021, tr.21).

Trong trụ cột “Hòa bình” ASEAN - Hàn Quốc đã nhất trí cùng hợp tác dựa trên sự hiểu biết chung nhằm mang lại hòa bình cho Bán đảo Triều Tiên cũng như khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương. Đặc biệt, ASEAN cũng bày tỏ sự sẵn sàng đóng một vai trò xây dựng ở Bán đảo Triều Tiên trong tiến trình hòa bình, trong khi Hàn Quốc thể hiện sự ủng hộ đối với triển vọng của ASEAN về Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương và tìm kiếm các phương thức đẩy mạnh hợp tác hàng hải.

5. Kết luận

Đại dịch Covid-19 đã và đang tạo ra những thay đổi mô hình chưa từng có đối với trật tự quốc tế và đòi hỏi tăng cường hợp tác nhằm giải quyết những thách thức về an ninh phi truyền thống, đặc biệt là trong kiểm dịch và sức khỏe cộng đồng. Tham vọng Chính sách NSP của Hàn Quốc cũng đã chịu nhiều ảnh hưởng tiêu cực nảy sinh từ cuộc khủng hoảng này. Cùng với cạnh tranh chiến lược Mỹ - Trung, xung đột quân sự Nga - Ucraina, và những bất ổn về an ninh phi truyền thống,... khiến môi trường quốc tế trở nên không chắc chắn và khó đoán định. Khu vực ASEAN cũng không nằm ngoài vòng xoáy phức tạp này, đặc biệt khi cạnh tranh chiến lược Mỹ - Trung đang leo thang. Khác với cách tiếp cận nước Mỹ trên hết của chính quyền Donald Trump trước đây, Tổng thống Joe Biden nhấn mạnh: các giá trị dân chủ và chủ nghĩa đa phương, và đặt trọng tâm vào việc

⁵ Hàn Quốc là đối tác thương mại lớn thứ 4 và đối tác đầu tư lớn thứ 5 đối với ASEAN, vào năm 2020.

tăng cường quan hệ đối tác với các đồng minh thông qua Đối thoại An ninh Tứ giác (QUAD gồm Mỹ, Nhật, Ấn và Úc), đẩy mạnh thực hiện thoả thuận quốc phòng ba bên giữa Úc, Anh, và Mỹ (AUKUS). Đây là những nhân tố có thể định hình trật tự khu vực trong tương lai.

Bên cạnh nhiều thách thức, cũng không ít những cơ hội mới để làm sâu sắc hơn nữa quan hệ hợp tác giữa ASEAN - Hàn Quốc, trong đó có Việt Nam. Sự liên quan của NSP về việc tạo ra một cộng đồng hòa bình và hợp tác lấy người dân làm trung tâm đã được nhấn mạnh hơn nữa trong thời kỳ hậu Covid-19, nơi an ninh con người được coi là một trong những ưu tiên hàng đầu. NSP mới của Hàn Quốc cho phép nước này tham gia sâu hơn nữa vào thúc đẩy ngoại giao với vị thế của một cường quốc hạng trung với ASEAN. Trong quá khứ, ASEAN - Hàn Quốc đã chia sẻ kinh nghiệm hợp tác vượt qua khủng hoảng toàn cầu, chẳng hạn thông qua việc thành lập ASEAN công ba (APT) vào năm 1997 và nhóm này đã thông qua Sáng kiến Chiang Mai ủng hộ với Khủng hoảng Tài chính châu Á 1998. Hơn nữa, khủng hoảng tài chính toàn cầu năm 2008 đã tạo điều kiện thuận lợi cho cơ chế hợp tác thúc đẩy các hiệp định thương mại tự do (FTA) giữa ASEAN - Hàn Quốc.

Các nhà lãnh đạo ASEAN - Hàn Quốc đã hợp tác chặt chẽ để đánh giá mối quan hệ đối tác Hàn Quốc - ASEAN trong dịp kỷ niệm 30 năm quan hệ và phát triển hơn nữa quan hệ giữa hai bên, dù trong bối cảnh khủng hoảng do đại dịch Covid-19 gây ra, tái khẳng định tiếp tục tăng cường quan hệ đối tác chiến lược, đặc biệt phát huy những thành tựu của NSP. Để đẩy mạnh quan hệ đối tác chiến lược Hàn Quốc - ASEAN, cần có sự phối hợp tốt giữa NSP và Khuôn khổ phục hồi toàn diện ASEAN sau đại dịch Covid-19 (ASEAN Comprehensive Recovery Framework - ACRF) trong thiết kế và triển khai thực hiện. Việc thực hiện các dự án một cách ổn định, nhất quán và có đóng góp cho các nước ASEAN hiện nay có thể tạo cảm nhận rằng NSP để lại một di sản thành công của chính quyền Tổng thống Moon Jae-in và tạo nên tảng vững chắc để NSP tiếp tục là chìa khóa quan trọng trong Chiến lược ASEAN được chính quyền mới của Tổng thống Yoon Suk-yeol nhậm chức đầu tháng 5/2022 kế thừa. Tuy nhiên, thực tế sau khi xảy ra xung đột Nga - Ucraina, bối cảnh quốc tế khu vực đã và đang diễn biến rất phức tạp, rủi ro, khó lường, đặt ra nhiều khó khăn, thách thức cho việc thực hiện NSP.

Những năm gần đây, quan hệ Việt Nam - Hàn Quốc phát triển rất mạnh mẽ, tốt đẹp hơn bao giờ hết. Hàn Quốc coi Việt Nam là một trong những quốc gia quan trọng nhất trong ASEAN, đóng vai trò là cầu nối để Hàn Quốc thúc đẩy hơn nữa quan hệ với ASEAN; quan hệ Việt Nam - Hàn Quốc là hình mẫu thành công lý tưởng nhất mà NSP của Chính phủ Hàn Quốc, cũng như mối quan hệ hợp tác Hàn Quốc - ASEAN và Hàn Quốc - Mê Kông hướng tới. Đặc biệt, năm 2020, Việt Nam đảm nhận đồng thời Ủy viên không thường trực Hội đồng bảo an Liên Hợp Quốc, Chủ tịch ASEAN và là nước điều phối hợp tác giữa Hàn Quốc và các nước sông Mê Kông. Do đó, Việt Nam có vai trò quan trọng hơn thúc đẩy Hàn Quốc thực hiện NSP và có thể trở thành đối tác thành công ở khu vực này, từ đó giúp nâng cao hơn nữa quan hệ hợp tác chiến lược Việt Nam - Hàn Quốc cũng như Hàn Quốc - ASEAN.

Tài liệu tham khảo

1. Aaron Jed Rabena (2021), "South Korea's New Southern Policy as an Open Regime: A View from Southeast Asia", March 31, 2021, Vol. 11 No. 14 ISSN 2233-9140).
2. ASEAN-Korea Centre (2020, 2021), *ASEAN & Korea in Figures*.
3. Kwon Hyung Lee and Yoon Jae Ro (2021), *The New Southern Policy Plus, Progress and Way Forward*, December 30, KIEP, S.Korea.
4. The Presidential Committee on New Southern Policy (2021), "NSP: hearts together, beat forever".

5. Young-sun Kim (2021), *The New Southern Policy Plus and ASEAN-Korea Relations*, KIEP, Seoul, South Korea.
6. Tổng thống Moon Jae-in, Hội nghị cấp cao ASEAN - Hàn Quốc lần thứ 21 (2020), “Chairman’s Statement of The 21st ASEAN-Republic of Korea Summit” November 12, <https://asean.org/chairmans-statement-of-the-21st-asean-republic-of-korea-summit/>, truy cập ngày 4/8/2022.
7. ASEAN (2014), “Joint Statement of the ASEAN-ROK Commemorative Summit on the 25th Anniversary of the ASEAN-ROK Dialogue Relations” (Dec.15), https://www.asean.org/wp-content/uploads/images/pdf/2014_upload/ASEAN-ROK_Joint_Statement-FINAL-15_Des_2014.pdf truy cập ngày 21/8/2021.
8. ASEAN (2019), “Co-Chairs’ Statement of the 2019 ASEAN-ROK Commemorative Summit” (Nov. 26), <https://asean.org/co-chairs-statement-of-the-2019-asean-republic-of-korea-commemorative-summit/>, truy cập ngày 21/8/2021.
9. “ASEAN Chairman’s Statement on ASEAN Post Ministerial Conferences (PMC) +1 Sessions” (2009), *Thai News Service*, (Jul. 24). <https://professional.dowjones.com/factiva/>, truy cập ngày 14/8/2021.
10. “ASEAN cooperation can be emulated in Northeast Asia: deputy FM” (2015), *Yonhap* (Oct. 5), <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20151005000669>, truy cập ngày 16/8/2021.
11. “ASEAN to admit South Korea as dialogue partner” (1991), *Kyodo News*, (Jan. 17), <https://professional.dowjones.com/factiva/>, truy cập ngày 16/8/2021.